

Сардак С. Е. Ключові питання глобальної проблематики розвитку людських ресурсів у соціально-економічних системах. / С. Е. Сардак // I Міжнародна науково-практична конференція “Соціально-економічні трансформації в умовах глобалізації: світовий та вітчизняний виміри”(Херсон, 1-2 березня 2013). Видавничий дом «Гельветика». – С. 28-29.

Сардак С.Е.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та управління національним господарством факультету міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ, Україна

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

В умовах глобалізації світової економіки усі соціально-економічні системи стають взаємопов'язаними та взаємопроникливими, що поступово призводить до появи універсальних форм управління їх розвитком. Але знаходження дієвих механізмів управлінського впливу викликає значні труднощі, які виникають при концептуалізації та формалізації управлінсько-регуляторних важелів. Найбільш складною сферою дослідження постає розвиток людських ресурсів, які на відміну від інших ресурсів одночасно знаходяться у керуючій та керованій підсистемах управління, керують іншими ресурсами, є вільними, індивідуальними, мають односпрямований життєвий цикл тощо. Тому висвітлення аспектів розвитку людських ресурсів у соціально-економічних системах є визначальною науковою проблемою сьогодення та майбутнього.

Серед російських, радянських і зарубіжних науковців, що здійснили дослідження науково-методичних аспектів розвитку людських ресурсів у суспільстві, необхідно відзначити праці: Р. Арона, Г. Беккера, Д. Белла, І. Бестужев-Лада, Ж. Бірабена, Ф. Броделя, С. Брука, Ф. Гаррісона, О. Зинов'єва, С. Капіци, С. Кара-Мурзи, М. Кастельса, Д. Коена, В. Колесова, Б. Кузика, А. Меддісона, М. Моїсеєва, Г. В. Осипова, В. Покровського, У. Ростю, А. Сена, П. Сорокіна, Р. Тамура, Е. Тоффлера, Т. Шульца й інших. В українській науковій літературі цей напрям досліджень фундаментально висвітлили у своїх публікаціях такі вчені як: О. Г. Білорус, Н. І. Верхоглядова, О. В. Гаврилук, О. А. Грішнова, М. З. Згуровський, А. М. Колот, В. М. Колпаков, О. М. Левченко, Е. М. Лібанова, Д. Г. Лук'яненко, О. В. Мартякова, Л. Г. Мельник, В. Г. Никифоренко, А. М. Поручник, В. П. Семиноженко, Л. М. Тимошенко, А. С. Філіпенко, В. М. Шейко та інші.

Ідентифіковані глобальні загрози, глобальні проблеми, глобальні виклики, глобальні тенденції та глобальні суб'єкти впливу сформували глобальну проблематику розвитку людських ресурсів, яка, на наш погляд, може бути оцінена за спільністю та схожістю виникаючих ключових питань. Наприклад, за результатами авторського дослідження,

ключовими проблемними питаннями розвитку людських ресурсів у соціально-економічних системах усіх управлінських рівнів глобального середовища життєдіяльності постають:

- людські ресурси за фактом не є найвищою цінністю порівняно з іншими ресурсами (на усіх управлінських рівнях відзначається пріоритет фінансових, природних, виробничих й інших ресурсів перед здоров'ям більшої частини людей, їх інтересами, проблемами та потребами);
- відсутні науково обґрунтовані критерії оцінювання якості поведінки та цінності особистості у глобальному суспільстві (внаслідок існування різних цінностей, уявлень та понять сприйняття реальності людиною здійснюється під впливом інтересів глобальних суб'єктів, які формують інформаційні продукти, суспільні інститути, моделі поведінки, стандарти і т.д. для досягнення особистих інтересів);
- немає науково обґрунтованої концептуальної визначеності форм майбутнього позитивного розвитку людських ресурсів у глобальному середовищі життєдіяльності (контури майбутнього стану людства й розвитку визначені лише у теологічних пророцтвах, у жанрі наукової фантастики та футурології й переважно носять характер статичного опису майбутнього стану у певний момент часу, а не динамічний опис безперервного процесу розвитку та необхідних для цього заходів);
- розвиток більшості людських ресурсів у соціально-економічних системах має диспропорційний характер (динаміка розвитку більшості людей не збалансована з їх життєвим циклом, не забезпечується участь людини в усіх елементах позитивного розвитку, втрачається спадкоємність поколінь, спостерігаються значні відмінності та коливання в динаміці показників людського розвитку);
- заходи у сфері управління розвитком людських ресурсів які здійснюються керуючими підсистемами покращують стан лише частини людських ресурсів, а більшість людських ресурсів знаходиться у стані “периферії” й виключені із прогресивних процесів (переважна частина конструктивних управлінсько-регуляторних заходів вирішують лише тимчасові локальні питання, а наслідки від їх реалізації з часом призводять до ще більшого ускладнення життя їх спадкоємців).

Наявність вищенаведених проблемних питань у соціально-економічних системах різних управлінських рівнів свідчить про “системні помилки” сформовані історично, які потребують вирішення адекватно сучасним реаліям. При цьому, концептуалізація ключових питань проблематики розвитку людських ресурсів у соціально-економічних системах потребуватиме визначення глобальної світоглядної уяви людства щодо організації своєї життєдіяльності та розвитку у майбутньому. У подальшому, при формулюванні світогляду людства (тобто сукупності уявлень і поглядів на життя, природу, суспільство, роль людини тощо) необхідно

буде визначити: ставлення до сутнісних начал природи та життя, глобального середовища існування, ресурсів; історичну картину розвитку людства; методологічні підходи до розробки й організації заходів соціально-економічного розвитку; цінності та мораль соціально-економічного розвитку суспільства; концептуальні ознаки людської взаємодії; міру якості людської поведінки. Реалізація даного завдання передбачає консолідацію людських зусиль і розробку принципово нових знань на глобальному рівні людської взаємодії. Дати відповіді на вищенаведені питання можна завдяки історичному аналізу витоків формування людської цивілізації та основоположних засад сучасної організації соціально-економічних систем у цілому. Визначивши походження людини, її призначення і сенс життя, можна розробити глибинні основи проектування й приймати позитивні рішення у будь-якій сфері людського буття. Це передбачає врахування теологічного та логічно-пізнавального підходу при дослідженнях.

Проте формалізація та визначеність “світогляду людської цивілізації” викличе необхідність здійснення перетворень у сфері моральності та соціальної відповідальності, де зараз панують багатогранні погляди у межах полярних протиріч від егоїзму до альтруїзму, від грабування до благодійництва, від свободи до повної залежності, від визнання людей рівними за правами до визнання обраності, від обов’язкової відповідальності до можливості її уникнення, від обмежень до уседозволеності, від необмеженого панування до повної покори тощо. І треба враховувати, що ці зміни можуть спровокувати нові глобальні конфлікти.

В умовах глобалізації суспільства для запобігання втрати позитивних спадкових економічних надбань та сформованих соціально-культурних цивілізаційних цінностей, поліпшення середовища життєдіяльності людства, розкриття потенційних людських можливостей, а також захисту прав, інтересів і свобод людини у світі виникає необхідність визначення контурів, а з часом побудови глобальної економічної системи координації розвитку людських ресурсів, яка вирішить ключові питання глобальної проблематики розвитку людських ресурсів у соціально-економічних системах.

Список літератури:

1. Глобальное моделирование процессов устойчивого развития в контексте качества и безопасности жизни людей (2005-2007/2008 годы) / научн. рук. проекта М. З. Згуровский, А. Д. Гвишиани. – К. : Политехника, 2008. – 331 с.
2. Осипов Г. В. Перспективы социокультурной динамики и партнерства цивилизаций / Г. В. Осипов, Б. Н. Кузык, Ю. В. Яковец. – М. : ИНЭС, 2007. – 283 с.
3. Сардак С. Е. Перспективи соціально-економічного розвитку людських ресурсів в умовах глобалізації / С. Е. Сардак // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 9. – С. 217 – 225.
4. Сардак С. Е. Управлінсько-регуляторні аспекти розвитку людських ресурсів в умовах глобалізації : моногр. / С. Е. Сардак. – Д. : Вид-во ДНУ, 2012. – 460 с.